

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до контрольної роботи
з дисципліни «Соціально-економічні типи країн»
для студентів заочної форми навчання
напряму підготовки 6.030503 – «Міжнародна економіка»

Затверджено методичною
радою університету
протокол № від

Харків ХНАДУ 2012

Укладачі: Д.У. Бікулова

Кафедра міжнародної економіки

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Соціально-економічні типи країн» орієнтована на вивчення закономірностей та принципів функціонування різних типів сучасних соціально-економічних систем; критеріїв та особливостей соціально-економічної класифікації та типологізації країн; сучасних проблем формування та розвитку національних економік різних країн світу в умовах глобалізації.

Метою викладання дисципліни є формування у майбутніх бакалаврів системи теоретичних знань з проблем формування та трансформації різних моделей економічного розвитку, специфіки, принципів і критеріїв соціально-економічної типологізації країн та набуття практичних умінь здійснювати порівняльний аналіз розвитку різних соціально-економічних систем в умовах поглиблення глобалізаційних процесів у світі.

Завдання вивчення курсу спрямовані на формування у студентів знань і умінь щодо:

- теоретичних принципів і критеріїв типологізації та класифікації соціально-економічних систем;
- поглибленого аналізу основних функціональних типів сучасних соціально-економічних систем;
- визначення за допомогою певних критеріїв груп країн зі схожим типом та рівнем соціально-економічного розвитку;
- визначення закономірностей та особливостей функціонування різних соціально-економічних систем в залежності від історичних, національних та інституціональних чинників;
- здійснення обґрунтованого порівняльного аналізу різних моделей економічної трансформації, визначення їх особливостей та суттєвих рис;
- проведення аналізу сучасних тенденцій зближення соціально-економічних систем.

Виконання контрольної роботи спрямоване на опрацювання і засвоєння студентами як теоретичних положень, так і практичних аспектів даної дисципліни.

1 ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

<p style="text-align: center;">Блок змістових модулів (розділ) 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТИПОЛОГІЗАЦІЇ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ КРАЇН</p>
ЗМ (тема) 1. Предмет курсу «Соціально-економічні типи країн». Методологічні засади типологізації та класифікації країн
ЗМ (тема) 2. Структуризація та типологізація економічних систем
ЗМ (тема) 3. Еволюція товарних економічних систем
ЗМ (тема) 4. Класифікації соціально-економічних систем
ЗМ (тема) 5. Національні (країнові) моделі економічного розвитку
ЗМ (тема) 6. Типологія моделей економічної трансформації
<p style="text-align: center;">Блок змістових модулів (розділ) 2 ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ МОДЕЛЕЙ ЕКОНОМІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ</p>
ЗМ (тема) 8. Моделі соціально-економічних систем розвинутих країн
ЗМ (тема) 9. Особливості економічних систем азійських нових індустріальних країн
ЗМ (тема) 10. Китайська модель реформування економіки
ЗМ (тема) 11. Еволюція «латиноамериканської моделі» трансформація економіки
ЗМ (тема) 12. Індійський шлях економічного реформування
ЗМ (тема) 13. Особливості розвитку постсоціалістичних країн з транзитивною економікою Центральної та Східної Європи
ЗМ (тема) 14. Модель економічного зростання України

2 СУТНІСТЬ, ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Студенти заочної форми навчання за напрямом підготовки «Економіка і підприємництво» виконують контрольну роботу з дисципліни «Соціально-економічні типи країн».

За змістом контрольна робота є самостійно виконаним студентом дослідженням економічних проблем формування та розвитку національних економік, типологізації соціально-економічних систем. Контрольна робота є письмовою формою самостійної роботи студентів, які, спираючись на одержані теоретичні знання дисципліни, розробляють план, використовують літературу з теми і оформляють текст згідно з відповідними вимогами.

Виконання контрольної роботи та її захист дозволяють перевірити рівень засвоєння студентом знань з дисципліни.

Контрольна робота вимагає від студентів творчого підходу, наполегливого пошуку, використання всіх отриманих знань, цілеспрямованості під час підготовки роботи.

Творчий підхід до написання контрольної роботи передбачає глибоке вивчення літератури з теми, оцінку різних трактувань питання, отримання аргументованих висновків.

Розгляд теоретичних питань повинен спиратися на аналіз статистичних даних, взятих із офіційних джерел. Дані повинні бути відповідним чином оброблені та наведені у вигляді таблиць, діаграм або схем. Вони, в свою чергу, вимагають економічного аналізу та посилання на джерело.

Текст контрольної роботи слід викладати логічно, але при цьому не допускати простого переписування його з літератури. Наводячи цитати, формулюючи певні підходи, використовуючи запозичені статистичні матеріали з різних джерел, автор обов'язково повинен зробити посилання, а ці джерела назвати у загальному списку літератури.

Контрольна робота з дисципліни «Соціально-економічні типи країн» складається з двох теоретичних питань. Перелік теоретичних питань можна використовувати при підготовці до заліку.

Варіант контрольної роботи обирається за двома останніми цифрами залікової книжки як перетин відповідного рядку і графі таблиці 2.1, а саме: за передостанньою цифрою вибирається рядок таблиці, за останньою – графа.

Стосовно вимог до структури контрольної роботи кафедра подає такі рекомендації: загальний обсяг роботи повинен складати 10-12 сторінок тексту, який набирається на комп'ютері та оформлюється відповідним чином (див. нижче).

Структура роботи охоплює: титульний аркуш (див. додаток 1); зміст; питання, що розкривають суть проблеми; список використаної літератури. Кожний елемент контрольної роботи обов'язково починається з нового аркуша.

Контрольна робота має бути виконана й оформлена з додержанням усіх вимог до наукових робіт.

Таблиця 2.1 – Ключ до вибору варіанту контрольної роботи

-		Остання цифра залікової книжки									
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Передостання цифра залікової книжки	0	30	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	1	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
	2	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
	3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	4	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	5	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
	6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	7	19	18	17	16	15	14	13	12	11	20
	8	29	28	27	26	25	24	23	22	21	1
	9	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Примітка: наприклад, номер залікової книжки: xxxx64, – завдання – варіант № 5.

Відредагований текст контрольної роботи має бути надрукований через 1,5 міжрядкових інтервали (таблиці – через 1 інтервал) до тридцяти рядків на сторінці на одному боці аркуша білого паперу формату А4; шрифт текстового редактора Word – Times New Roman 14 пт. Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: лівим, верхнім і нижнім – не менше ніж 20 мм, правим – не менше ніж 10 мм.

Абзацний відступ складає 12,5 мм від границі тексту.

Нумерацію сторінок роботи подають арабськими цифрами у правому верхньому куті без крапки в кінці. Першою сторінкою є титульний аркуш, але на ньому номер не ставлять.

Розділи (відповідають теоретичним питанням, що розглядаються) повинні мати порядкову нумерацію в межах роботи і позначатися арабськими цифрами без крапки; слово «розділ»

(«питання», «пункт») не пишеться. Між цифрою, що позначає номер питання, і першою літерою заголовку має бути пробіл в один знак. Заголовки друкують симетрично до набору (посередині рядка) або з абзацного відступу.

Рисунки та таблиці у контрольній роботі повинні бути правильно оформлені та підписані.

Ілюстрації слід розміщувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначають словом «Рисунок» і нумерують арабськими цифрами послідовно в межах кожного розділу контрольної роботи. Номер ілюстрації складається з номеру розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Назву ілюстрації від номеру слід відокремлювати рискою (тире); крапку в кінці назви ілюстрації не ставлять. Наприклад: «Рисунок 2.3 – Елементи функціонування соціально-економічної системи» (третій рисунок другого розділу). Номер ілюстрації та її назва розміщуються під ілюстрацією симетрично до набору (посередині рядка); на всі ілюстрації мають бути посилання у тексті роботи.

Таблицю слід розміщувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше або на наступній сторінці. Таблиці слід нумерувати арабськими цифрами в межах кожного розділу контрольної роботи. Номер таблиці складається з номеру розділу і порядкового номеру таблиці в цьому розділі, між якими ставиться крапка. Після номеру таблиці ставлять риску (тире) і друкують назву таблиці малими літерами (крім першої великої); крапку в кінці назви таблиці не ставлять. Наприклад: «Таблиця 2.1 – Класифікація економічних систем» (перша таблиця другого розділу). Номер таблиці та її назва розміщуються над таблицею з абзацного відступу; на всі таблиці мають бути посилання у тексті роботи. У таблицях слід обов'язково зазначати одиницю виміру. Якщо всі одиниці виміру є однакові для всіх показників таблиці, то вони наводяться у заголовку. Одиниці виміру мають наводитися відповідно до стандартів. Чисельні величини у таблиці повинні мати однакову кількість десяткових знаків.

Формули нумерують арабськими цифрами в межах кожного розділу контрольної роботи. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша

на рівні відповідної формули в круглих дужках. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка. В кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації.

При написанні контрольної роботи студент повинен давати посилання на джерела, матеріали з яких наводяться в роботі або на ідеях і висновках яких розробляються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Посилання в тексті роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: «у роботах [1-3]...». Якщо наводиться цитата, то посилання надається одразу після закінчення цитати у квадратних дужках із зазначенням порядкового номеру джерела та відповідної сторінки джерела, наприклад: [4, с. 35].

Список літератури розміщується в кінці роботи. Він охоплює всі джерела, якими користувався автор (5-15 джерел). Оформлюється перелік посилань у порядку, в якому джерела згадуються вперше в тексті роботи. Пропонується використовувати як фундаментальні підручники, словники, енциклопедії, монографії, так і довідники, статистичні збірки та періодичні видання.

Таким чином, контрольна робота повинна бути підготовлена як цілісне закінчене дослідження з визначеної теми, рівень виконання якого свідчить про глибоку теоретичну підготовку студента.

3 ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПОРАДИ СТОСОВНО СТРОКІВ ТА ЕТАПІВ ПІДГОТОВКИ

Контрольна робота подається на кафедру для рецензування та отримання дозволу на захист не пізніше, ніж за 2 тижні до складання

заліку з цієї дисципліни. Робота повинна бути подана у закінченому вигляді та відповідним чином оформлена.

Зважаючи на високі вимоги до змістовної частини роботи, слід мати на увазі, що відвідування консультацій керівника контрольної роботи дає змогу не тільки контролювати хід підготовки, а й, перш за все, обговорювати дискусійні питання, наукові підходи. До кожної консультації студенту слід готуватися: формулювати питання, вибирати матеріал.

Після обрання варіанту контрольної роботи (залежно від номеру залікової книжки), студент знайомиться з тим, як відповідні питання висвітлені у науковій літературі, які є фундаментальні видання з цієї проблеми, що нового з'явилося в періодичних виданнях.

Знайомство з проблемним питанням слід розпочинати з фундаментальних підручників, як вітчизняних, так і зарубіжних, в яких подається глибокий за змістом, стабільний матеріал, який визнається світовою економічною наукою, розкриває сутність економічних категорій і процесів. Далі можна звертатися до монографій, періодичних видань, матеріалів з Інтернету для більш ґрунтовного розкриття проблеми.

Особливу увагу під час опрацювання літературних джерел слід приділити конспектуванню певних теоретичних положень зі своїми нотатками, зауваженнями. Це допоможе зробити огляд літератури, критично розглянути певну точку зору, сформулювати свою позицію.

Знайомлячись з літературою, необхідно перш за все звернутися до алфавітних каталогів бібліотеки ХНАДУ, наукової бібліотеки ім. В.Г. Короленка. Слід використовувати також матеріали з Інтернету.

Знайомство зі значним обсягом літератури та накопичення значної кількості законспектованих матеріалів дають змогу скласти уявлення про проблему в цілому, про її вузлові питання, про необхідність та можливість дослідження її в певному напрямку. На підставі цього складається план, який обговорюється та узгоджується з науковим керівником.

Під час написання тексту слід консультиватися з керівником, щоб у проведенні дослідження дотримуватися чіткої лінії, не

допускати мішанини та суперечності положень. Автор може показати різні точки зору в аналізі того чи іншого питання, але він повинен або приєднатися до якоїсь з них, або мати власну думку, що просліджується протягом усієї роботи.

Студенти, які не виконали контрольну роботу або виконали її незадовільно, до складання заліку не допускаються.

4 ЗАХИСТ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Важливе значення має підготовка студентом змістовної доповіді на 3-5 хвилин, яка буде містити важливі моменти дослідження проблеми. Питання, які задає науковий керівник, безпосередньо стосуються проблеми або певним чином пов'язані з нею. Короткі, влучні за суттю відповіді свідчать про глибоке та вільне оволодіння студентом знаннями з цієї проблеми та літератури з неї. Захист контрольної роботи є допуском до складання заліку з дисципліни «Соціально-економічні типи країн».

Якщо контрольна робота не відповідає вимогам, викладач має повернути її студенту на доопрацювання. Аналогічна ситуація може виникнути, коли студент не володіє темою і не відповідає на запитання викладача.

5 ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Варіант 1

1. Міжнародна класифікація країн.
2. Загальна характеристика економіки країн, що розвиваються.

Варіант 2

1. Суть «емерджентних ринків».
2. Пояснення причин економічного піднесення економіки Китаю.

Варіант 3

1. Вплив глобалізації на країни, що розвиваються.
2. Особливості економічних реформ у Китаї.

Варіант 4

1. Класифікація Світового банку та ООН.
2. Практичне втілення політики імпортозаміщення і експортної орієнтації.

Варіант 5

1. Види економічних систем за різними критеріями.
2. Модель «соціалістичної ринкової економіки» Китаю.

Варіант 6

1. Аналіз соціально-економічних систем в теоріях економічних шкіл.
2. Сучасні проблеми розвитку китайської економіки.

Варіант 7

1. Моделі економічних систем.
2. Етап форсованої індустріалізації економіки країн Латинської Америки.

Варіант 8

1. Відмінності між дотоварною і товарною економічними системами.
2. Неоліберальні перетворення 1980-90-х рр. в країнах Латинської Америки.

Варіант 9

1. Причини формування і риси товарної економіки.
2. Модель поєднання державного і ринкового механізмів в країнах Латинської Америки.

Варіант 10

1. Причини еволюції товарної економічної системи в посттоварну.

2. Роль держави в модернізації індійської економіки.

Варіант 11

1. Класифікація соціально-економічних систем за характером соціально-економічної основи.

2. Особливості інвестиційної та інституціональної політики Індії.

Варіант 12

1. Класифікація соціально-економічних систем за характером регуляції економіки.

2. Чинники економічного зростання економіки Індії.

Варіант 13

1. Класифікація соціально-економічних систем за характером технологічної основи.

2. Інноваційний характер розвитку індійської економіки.

Варіант 14

1. Риси індустріальної економіки.

2. Досягнення і проблеми економічного розвитку Індії.

Варіант 15

1. Теорії постіндустріального (інформаційного) суспільства.

2. Сутність поняття «країна з транзитивною економікою».

Варіант 16

1. Специфічні риси постіндустріальної економіки.

2. Особливості реформування економіки в постсоціалістичних країнах Центральної та Східної Європи.

Варіант 17

1. Визначення поняття «країнова» модель економічного розвитку.

2. Спільні та відмінні риси трансформаційних процесів у державах Центральної та Східної Європи.

Варіант 18

1. Критерії визначення змісту моделі економічного розвитку.
2. «Шокова терапія» та «Еволюційний шлях» реформування економіки країн Центральної та Східної Європи.

Варіант 19

1. Основні риси ліберальної, соціально-орієнтованої та соціал-демократичної моделей економічного розвитку.
2. Позитивні та негативні аспекти «еволюційного» і «шокового» шляхів реформування економіки країн Центральної та Східної Європи.

Варіант 20

1. Критерії типологізації моделей економічної трансформації.
2. Особливості структури економіки розвинутих країн.

Варіант 21

1. Типи моделей економічної трансформації.
2. Економічні проблеми країн з перехідною економікою.

Варіант 22

1. Характеристика моделі «Вашингтонського консенсусу».
2. Індекс розвитку людського потенціалу як мірило рівня соціально-економічного розвитку країн.

Варіант 23

1. Основні ознаки розвинутих країн.
2. Аналіз особливостей переходу до ринку економіки України.

Варіант 24

1. Детермінанти економічного успіху країн-лідерів.
2. Міжнародна класифікація країн.

Варіант 25

1. Диференціація та вирівнювання розвитку постіндустріальних країн світу.

2. Державна політика стимулювання інновацій в західноєвропейських країнах.

Варіант 26

1. Механізм реалізації моделі «наздоганяючої індустріалізації» Азійських нових індустріальних країн.

2. Інвестиційно-інноваційна модель економічного зростання.

Варіант 27

1. Практична реалізація моделі «наздоганяючої індустріалізації» в країнах Південно-Східної Азії.

2. Основні індикатори економічного потенціалу та рівня розвитку країн.

Варіант 28

1. Теорія «наздоганяючого циклу продукту» (НЦП), схема НЦП та економічна політика східноазійських країн.

2. Імперативи стратегії економічного і соціального розвитку України.

Варіант 29

1. Плюси та мінуси моделі економічного розвитку країн Південно-Східної Азії.

2. Види економічних систем.

Варіант 30

1. Фактори економічного піднесення економіки Китаю.

2. Класифікація Світового банку та ООН.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Башнянин Г.І. Ринкові економічні системи: проблеми становлення функціональної структуризації і типологізації. / Г.І. Башнянин, І.М. Копич, М.П. Слюсарчук . – Львів: ЛКА, 2001. – 212 с.
2. Белорус О.Г, Глобальные трансформации и стратегии развития: монография. / О.Г. Белорус, Д.Г. Лукьяненко.–К.: Ориане, 2000. – 424 с.
3. Білозубенко В.С., Міжнародний менеджмент: навч. посіб./ В.С. Білозубенко, О.В. Опаріна, А.А. Семенов.; за ред. проф. О.Б. Чернеш. – К.:ЦНЛ, 2006. – 592 с.
4. Економіка зарубіжних країн: навч. посіб / За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, В.М. Осипова – 3-тє вид. перероб. та доп.. – К.: ЦУЛ, 2007. – 544 с.
5. Жук М.В. Міжнародні стратегії економічного розвитку: навч. посіб. / М.В. Жук, Т.В. Бауліна. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2006. – 348 с.
6. Міжнародні стратегії економічного розвитку: навч. пос. /За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, І.В. Ліганенко. – К.: ЦУЛ, 2009. – 356 с.
7. Кудров В. М. Мировая экономика : учебник / В. М. Кудров. – М. : Юстицинформ, 2009. – 512 с.
8. Ломакин В. К. Мировая экономика : [учебник для вузов] / В. К. Ломакин. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2007. – 554 с.
9. Макогон Ю. В. Международная экономика : учеб. пособие / Ю. В. Макогон, В. С. Миронов, Н. А. Бударина. – Донецк, 2002. – 304 с.
10. Ушакова Н.Г., Помінова І.І. Соціально-економічні типи країн: Навч. посіб. – К.: ВД „Професіонал”, 2004. – 304 с.

Додаткова література:

11. Мировая экономика: учебник / Под ред. А.С. Булатова. – М.: Юрист, 2002-734 с.
12. Мировая экономика : учебник / под ред. И. П. Николаевой. – М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2007. – 240 с.
13. Мировая экономика. Экономика зарубежных стран / [под

ред. В. П. Колесова, М. Н. Осьмовой]. – М. : Флинта, 2001. – 479 с.

14. Пивоваров С.Э., Международный менеджмент: учебник /С.Э. Пивоваров, Л.С. Тарасевич, А.И. Майзель. – 3-е изд. – СПб.: Питер, 2005. – 656 с.

15. Пугель Т. Международная экономика/Т. Пугель, П. Линдерт; [пер. с англ.]. – М. : Дело и Сервис, 2003. – 800 с.

16. Роль держави у довгостроковому економічному зростанні / За ред. Б.Є. Кваснюка. – К.: Форт, 2003. – 423 с.

17. Світова економіка: підручник/А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, О. І. Рогач та ін. – К. : Либідь, 2007. – 640 с.

18. Україна і світове господарство : взаємодія на межі тисячоліть / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, А. С. Гальчинський. – К., 2002. – 400 с.

19. Чужиков В.І. Економіка зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2005. – 308 с.

20. Шишков Ю. В. Интеграционные процессы на пороге XXI века / Ю. В. Шишков. – М., 2001. – 320 с.

Приклад оформлення титульного аркуша контрольної роботи

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Центр заочного навчання
Кафедра міжнародної економіки

КОНТРОЛЬНА РОБОТА
з дисципліни
«Соціально-економічні типи країн»

Виконав: ст. гр. _____

(ПІБ)

Номер залікової книжки:

Перевірив:

(посада, ПІБ)

Харків 201__

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до контрольної роботи
з дисципліни «Соціально-економічні типи країн»
для студентів заочної форми навчання
напряму підготовки 6.030503 – «Міжнародна економіка»

Укладачі: БІКУЛОВА Дінара Умярівна

Відповідальний за випуск: *Бабич Д.В.*

Авторська редакція

План 2012, поз. .
Підписано до друку . Формат 60x84 1/16. Папір газетний.
Гарнітура Times New Roman Суг. Віддруковано на різнографі.
Умовн .друк. арк. . Обл.-вид. арк. .
Зам. № . Тираж прим. Ціна договірна.

Видавництво
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету

Видавництво ХНАДУ, 61200, Харків-МСП, вул. Петровського, 25
Тел./факс: (057) 700-38-72; 707-37-03, e-mail: roi@khadi.Kharov.ua

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення
та радіомовлення України про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції, серія ДК № 897 від 17.04.2002 р.